

Средња стручна школа

Црвенка

Критеријуми оцењивања за предмет Српски језик и књижевност током школске 2025/2026. године

Друштво за српски језик и књижевност даје препоруку за наставнике српског језика и књижевности у складу са Законом о основама система образовања и васпитања.

Опште уредбе о оцењивању

Наставник је дужан да обавести ученике о наставним садржајима који ће се проверавати према распореду најкасније пет дана пре провере.

На почетку школске године ученици, родитељи, односно старатељи се обавештавају о критеријумима, начину, поступку, динамици, распореду оцењивања и доприносу појединачних оцена закључној оцени.

Оцена из писмене провере постигнућа уписује се у дневник у року од осам радних дана од дана провере, у противном писмена провера се поништава.

Ако након писмене провере постигнућа више од половине ученика једног одељења добије недовољну оцену, писмена провера се поништава за ученика који је добио недовољну оцену.

Оцена са писмене провере може бити поништена и ученику који није задовољан оценом.

Писмена провера понавља се једанпут и може да буде организована на посебном часу.

Након поништене писмене провере, а пре организовања поновљене, наставник је дужан да одржи допунску наставу, односно допунски рад.

Ако после писмене провере постигнућа више од половине ученика једног одељења добије недовољну оцену, писмена провера се понавља за ученика који је добио недовољну оцену и за ученика који није задовољан оценом. Провера се понавља једанпут и може да буде организована на часу допунске наставе. Пре организовања поновљене провере, наставник је дужан да одржи допунску наставу, односно да организује допунски рад.

Ученик и родитељ има право на образложење оцене, као и право увида у рад ученика (писмене радове, контролне задатке, тестове знања, производе практичног рада, презентације и др.) на основу кога је оцена дата.

Писмене провере знања

Ученику је током писане провере знања забрањена употреба недопуштених средстава (мобиљни телефони, бубице, свеске, пушкице, књиге) и преписивање. Уколико наставник примети на часу употребу оваквих средстава против ученика се покреће васпитно-дисциплински поступак који означава тежу повреду радних обавеза ученика.

Писмени задаци су провера савладаности писменог изражавања ученика и подразумевају учеников самостални рад. Уколико наставник утврди да је ученик преписао (плагирао) туђ рад у било којој мери, сматра се да ученик није одговорио на задатак и добија оцену недовољан

Наставник је дужан да укаже на изворе одакле је рад преписан (слика екрана, линк, са датумом када је погледан од стране наставника), и да на тај начин документује преписано. Задатак се може сматрати преписаним иако наставник није утврдио да се преписивање десило употребом недозвољених средстава, већ је научен напамет или на други начин.

Уколико наставник нађе два (или више) иста задатка код различитих ученика, како садржински или по сличним грешкама, сматра се да ученици нису написали задатак без обзира ко је од кога преписао и задатак се за те ученике понавља.

Све писане провере знања треба писати писаним словима читко и уредно.

Оцена је јавна и саопштава се ученику одмах по добијању, са образложењем. Образложење оцене садржи препоруку које активности ученик треба да предузме у даљем раду.

Приликом оцењивања писмених задатака вреднују се следећи елементи, који могу бити изражени посебном оценом, или бодовним системом⁵, али без обавезе наставника да укључује било какво сумативно оцењивање.

Област оцењивања ускладу са темом	Оцена
☐ ☐ Ученик је добро одабрао примере којима може да аргументује став о задатој теми; ☐ ☐ Грађа је богата и адекватна.	5-4
☐ Основна теза (став, поглед на тему) није представљена у довољној мери јасно; ☐ Недовољно јасно и прегледно саопштена; ☐ Недовољно грађе (непоткрепљено, уопштено).	3
☐ Основна идеја није саопштена; ☐ Грађа или њени делови нису у вези са темом, односно недовољно исказана (кохерентна) повезаност текста; ☐ Садржаји се везују за препричавање фабуле.	2-1

Организацијаи структура	Оцена
-------------------------	-------

☐ Грађа је организовано изложена; ☐ Одабрана грађа има видљиву и логичку језичко - смисаону повезаност; ☐ Подела грађе на уже мисаоне целине (пасусе, одељке) сврсисходна и, с обзиром на компактност тих целина, оправдана; ☐ Свака реченица је нова мисао, без таутологије (сем кад она има стилско оправдање); ☐ Мисли се развијају прогресивно, напредујући према пуном одговору на тему;	5-4
• Логичност редоследа излагања није поштована у довољној мери; • Подела на пасусе (одељке) је у неким случајевима неоправдана и механичка; • Не развијају се мисли прогресивно, има понављања или враћања	3
• Несређена и нејасна форма приповедања која губи ток или га нема; Тешко се стиче слика о целовитости текста, • Описивање је неадекватно; Мисао нејасна и неразвијена, нема јасних целина.	2-1

Језик и правопис	Оцена
• Богата и примерена лексика (разноврсност и оригиналност у избору речи у оквирима књижевног стандарда или функције датог језичког изражавања); • Синтаксички јасно обликовање исказа (јасна и прецизна реченица, прилагодљивост облику казивања – субјективан или објективан однос према датој предметности, без сувишног или недовољног у реченичкој структури); • Поштовање правописних правила на високом нивоу.	5-4
• Сиромашан лексички фонд, употреба речи непознатог и неадекватног значења; • Честа употреба фраза које немају своје стилско оправдање, устаљеност израза, понављања речи; Синтаксички коректно, али компликовано обликовање исказа (непотребно дуга и мање јасна реченица, нижа прилагодљивост форми приповедања – субјективан или објективан однос према датој предметности,); • Погрешно писање слова, речи и интерпункције, недоследности у писању негације, гласовних промена.	3
• Језик недефинисан и сиромашан препун колоквијализама, и неадекватно употребљеног жаргона; Избор речи без логичког разлога и унутрашње логике текста; Нејасно и	2-1

компликовано; • Правописно некоректно, понављање неправилних језичких облика (грешке у писању негације, гласовних промена, облика речи); • Недопустиве грешке у односу на узраст ученика	
--	--

Уредност задатка	Оцена
• Чист, прегледан и уредан задатак	5-4
• Задатак има мрље, жврљотине које нарушавају изглед текста, али не утичу на читљивост текста.	3
• Неуредан задатак који не може да се прочита.	2-1

Усмене провере знања

У току полугодишта најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика. Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада, а нарочито: излагања и представљања (изложба радова, резултати истраживања, модели, цртежи, постери, дизајнерска решења и др.), учешћа у дебати и дискусији, писања есеја, домаћих задатака, учешћа у различитим облицима групног рада, рада на пројектима, збирке одабраних ученикових продуката рада – портфолија, у складу са програмом наставе и учења, односно школским програмом. Оцењивање се врши континуирано, на сваком часу.

Ученици чије знање наставник проверава на часу усменим путем бирају се методом случајног одабира, према жељама ученика да тог дана одоварају усменим путем, или у договору са наставником.

Учеников успех на усменим проверама знања вреднује се на следећи начин, а у складу са Правилницима о оцењивању у основној и средњој школи:

- Одличан (5) • ученик на постављено питање одговара самостално, и показује висок ниво познавања градива, одговара на потпитања наставника без помоћи наставника и самостално повезује знања уводећи и појмове и појаве које се тичу других предмета, или на начин који показује висок степен развијености међупредметних компетенција. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа (почев од препознавања градива до примене наученог на новим примерима). Успешно актуализује своја знања и повезује их са стварним примерима из живота.
- Врлодобар (4) • Ученик самостално одговара на питања, уз минималну помоћ и погрешке, добро познаје појмове који се тичу градива, не лута по теми постављаног питања, самостално одговара на потпитања која даје наставник, или уз малу помоћ наставника. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа, уз малу помоћ наставника.

- Дobar (3) Ученик познаје градиво, уме да препозна појмове који се тичу градива и да их репродукује, уз помоћ наставника уме да одговори на потпитања, али често греша. Не открива узрочно-последичне везе и не може самостално закључивати о њима. Одговара на питања основног нивоа и задатке које је наставник већ давао на часу. Показује занимање и труди се, упркос свему.
- Довољан (2) • Ученик може набројати, именовати или уз помоћ наставника дефинисати само основне појмове, стално га треба подсећати и усмеравати у одговорима наводити на тачна решења и уз помоћ наставника је у стању да реши задатке основног нивоа. Отежано повезује дате чињенице и често греша у примени знања.
- Недовољан (1) • Ученик није савладао основне појмове које садржи тема коју одговара, не показује интересовање да уз помоћ наставника пронађе одговоре.

Формативно оцењивање

Домаћи задаци и посебни (индивидуални) задаци

Наставник води евиденцију о домаћим задацима и индивидуалним задацима које је дао ученику. Три ненаписана домаћа задатка вреднују се оценом недовољан (1) Уколико ученик није понео домаћи задатак на час (није донео свеску, радну свеску, презентацију, плакат, пано или нешто друго), сматра се да га није урадио.

Уколико наставник утврди да је домаћи задатак писао неко други, или је преписан са интернета, сматра се да га ученик није урадио.

Уколико ученик покаже на следећем часу уредно написан домаћи задатак, наставник то бележи у своју педагошку свеску, али се не брише минус или друга знака да је задатак неизвршен, уколико ученик заиста није поправио свој однос према домаћим задацима.

Уколико ученик добије посебан задатак у договору са наставником бира облик у којем ће га представити. Ако ученик има задатак да спреми презентацију, мапу ума или други дигитални или аналогни садржај, оценом одличан (5) може се оценити презентација (дигитални алат) урађена по следећим критеријумима:

1. презентација садржи највише десет слајдова
2. слајдови нису оптерећени текстом већ служе само као основ за успешно презентовање садржаја
3. ученик одлично познаје тему о којој говори и излагање уз помоћ презентације (дигиталног алата) је течно и има свој логички след
4. презентација не поседује граматичке и правописне грешке
5. презентација није преузета са интернета (са сајта Википедије или слично), већ указује на изворе одакле је ученик преузео материјале.

Уколико је задатак површно одрађен, преузет са интернета, или само преузет текст без критичког односа према садржају, уколико ученик не познаје тему довољно да би самостално о њој говорио, али је показао интересовање и урадио задатак, његов се одговор позитивно оцењује као урађен, али не добија оцену, већ се позитивн одговор води у педагошкој свесци наставника.

Стална активност и пет узастопно тачно написаних задатака оцењује се оценом одличан (5)

Црвенка,

Наставник:

12.09.2026.

Александар Насић